

I. DISPOSICIONS GENERALS

CAP DE L'ESTAT

13140 *Llei orgànica 3/2025, de 27 de juny, per la qual es modifica la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació.*

FELIPE VI

REI D'ESPANYA

A tots els qui vegeu i entengueu aquesta Llei orgànica.
Sapigueu: Que les Corts Generals han aprovat la Llei orgànica següent i jo la sanciono:

PREÀMBUL

L'article 22 de la Constitució va proclamar en termes amplis el dret d'associació, i després la jurisprudència constitucional l'ha definit com un dels elements estructurals bàsics de l'Estat social i democràtic de dret. En el seu desplegament, la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, és la norma ordenada a donar curs a la necessitat de les persones d'agrupar-se per assolir els fins més variats i a donar publicitat al resultat de la voluntat conjunta esmentada, que és l'associació mateixa com a ens personificat.

Des de la seva entrada en vigor el 2002, el moviment associatiu s'ha intensificat de manera notable, així com s'ha assentat com un instrument imprescindible per a la integració i la participació social. Com diu la mateixa Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, la constitució, l'organització i el funcionament de les associacions s'han de portar a terme dins de la Constitució i la resta de l'ordenament jurídic, que imposen el respecte ineludible al principi democràtic i al pluralisme.

Dins d'aquest ordenament apareix la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, de memòria democràtica, que impulsa un procés de memòria com a component essencial de la configuració i el desenvolupament d'una societat avançada com l'espanyola.

Les associacions, com a actors destacats de la societat civil organitzada, no poden ser alienes a aquests processos memorialistes, per la qual cosa la mateixa Llei 20/2022, de 19 d'octubre, en línia amb les crides reiterades dels organismes de drets humans que insten a fer front a les organitzacions que difonen discursos d'incitació a l'odi i a la violència en els espais públics, emprèn una sèrie de mesures entre les quals es troba establir com a causa legal de dissolució de les associacions la consistent a fer actuacions públiques que signifiquin apologia del franquisme que exalci el cop d'estat i la dictadura o n'enalteixin els dirigents, amb menyspreu i humiliació de la dignitat de les víctimes, o incitin directament o indirectament a l'odi o la violència contra aquestes per la seva condició de víctimes.

Així, la disposició adicional setena de la dita Llei 20/2022, de 19 d'octubre, estableix que:

«En el termini d'un any a partir de l'entrada en vigor d'aquesta Llei, s'ha de promoure la modificació de la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació, a fi d'incloure com a causa de dissolució de les associacions la realització pública d'apologia del franquisme que exalci el cop d'estat i la dictadura o n'enalteixi els dirigents, amb menyspreu i humiliació de la dignitat de les víctimes del cop d'estat, de la guerra o del franquisme, o incitació directa o indirecta a l'odi o la violència contra aquestes per la seva condició de víctimes.»

En conseqüència, és imprescindible complir aquest manament que conté la Llei 20/2022, de 19 d'octubre.

Per a l'aplicació efectiva del que disposa la Llei 20/2022, de 19 d'octubre, s'ha de tenir en compte una doble consideració. D'una banda, que dins del concepte d'associació s'han d'entendre compreses les agrupacions d'associacions en forma de federació, confederació i unió. De l'altra, que el motiu de dissolució s'aplica independentment dels fins teòrics i de les activitats plasmats en els Estatuts, i del fet que l'associació hagi complert o no el deure d'inscripció registral, atès que en el nostre sistema legal les associacions adquireixen personalitat jurídica i plena capacitat d'obrar des del moment mateix de subscriure l'acta fundacional, i el registre només es preveu als efectes de publicitat.

Per tot això, juntament amb les causes de dissolució que preveu la legislació penal i civil, o les que es puguin establir en lleis especials, s'afegeix a la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, en tant que llei general d'associacions, una nova causa de dissolució de les associacions comunes. Una dissolució que, com estableix l'article 22.4 de la Constitució, escapa a l'esfera administrativa i només es pot acordar per una resolució judicial.

Article únic. Modificació de la Llei orgànica 1/2002, de 22 de març, reguladora del dret d'associació.

U. S'hi afegeix una nova disposició addicional cinquena, que queda redactada de la manera següent:

«Disposició addicional cinquena. *Dissolució d'associacions.*

1. Independentment dels fins i de les activitats socials que recullen els Estatuts, i de la seva inscripció registral, és causa de dissolució de les associacions, mitjançant una resolució judicial, la realització d'activitats que constitueixin apologia del franquisme, o bé exalçant el cop d'estat de 1936 o la dictadura posterior o bé enaltint-ne els dirigents, quan hi concorrin un menyspreu i una humiliació de la dignitat de les víctimes del cop d'estat de 1936, de la guerra d'Espanya o del franquisme, o una incitació directa o indirecta a l'odi o la violència contra aquestes per la seva condició de víctimes.

2. L'ordre jurisdiccional civil és competent en relació amb la dissolució de les associacions per la causa que preveu l'apartat anterior, i hi és aplicable el que preveu l'article 38.3 d'aquesta Llei orgànica.

3. Correspon al Ministeri Fiscal l'exercici de l'acció en aquest tipus de processos. En tot cas, el Ministeri Fiscal ha de valorar l'exercici de l'acció penal de dissolució per delictes relatius a l'exercici de drets fonamentals, especialment pel que fa al delictes d'associació il·lícita, quan hi concorrin els supòsits d'incitació a l'odi o a la violència que descriu el primer apartat.

Així mateix, es reconeix una legitimació activa en aquesta matèria a les associacions, les entitats o les persones jurídiques que tinguin com a fins la defensa de la memòria democràtica i de les víctimes del cop d'estat de 1936 i de la dictadura.»

Dos. Es modifica l'apartat 1 de la disposició final primera, que queda redactat de la manera següent:

«1. Els articles 1; 2 excepte l'apartat 6; 3 excepte l'apartat g); 4.2, 5 i 6; 10.1; 19; 21; 23.1; 24; 29.1; 30.3 i 4; 37; 38; la disposició addicional cinquena; la disposició derogatòria única, i les disposicions finals primera 1, segona i quarta tenen rang de llei orgànica, ja que constitueixen el desenvolupament del dret fonamental d'associació, contingut a l'article 22 de la Constitució.»

Disposició final. *Entrada en vigor.*

Aquesta Llei orgànica entra en vigor l'endemà de la publicació en el «Butlletí Oficial de l'Estat».

Per tant,
Mano a tots els espanyols, particulars i autoritats, que compleixin aquesta Llei orgànica i que la facin complir.

Madrid, 27 de juny de 2025.

FELIPE R.

El president del Govern,
PEDRO SÁNCHEZ PÉREZ-CASTEJÓN